

KRITISK RAPPORT

**VKO´S
"GENOPRETNINGS-
AFTALE":
Velfærd, ledige
og børnefamilier
betaler for
topskattelettelser**

Økonom, Cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

Småskrift nr. 10, Forlaget Alternativ, maj 2010

ISBN: 978-87-992273-2-1

Småskrift nr. 10.

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

ISBN: 978-87- 992273-2-1

Udgives som e – bog.

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under skriveprocessen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.

Analysen udgives af forlaget "Alternativ" i serien "Småskrifter":

Engelstedsgade 54

2100 Kbh. Ø

Tlf.: 60 95 38 95.

Mail: herloevlund@mail.dk

www.henrikherloevlund.dk

EAN 97887 99227321

Indhold

RESUME	5
<i>"GENOPRETNINGS" AFTALEN'S INDHOLD</i>	5
<i>BEGRUNDELSERNE HOLDER IKKE</i>	5
<i>DE LEDIGE, DE UDDANNELSESSØGENDE OG UDDANNELSESMOMRÅDET SAMT BØRNEFAMILIERNE SKAL BETALE REGNING</i>	7
<i>NULVÆKST INDEBÆRER STORE BESPARELSER</i>	8
<i>OGSÅ OFFENTLIG BESKÆFTIGELSE REDUCERES</i>	9
<i>OG VELFÆRDEN FORRINGES</i>	9
<i>ØGET ARBEJDSLØSHEDEN VIL BIDRAGE NEGATIVT TIL DE OFFENTLIGE FINANSER</i>	10
<i>VK VED AT OPSIGE VELFÆRDSSTATEN?</i>	10
INDLEDNING: "GENOPRETNINGSAFTALE" IKKE MINDRE SLEM END "GENOPRETNINGSUDSPIL"	12
Aftalens hovedelementer.	12
Skidt og kanel i "Genopretningssaftalen".	13
1. BEGRUNDELSERNE FOR GENOPRETNINGSPLANEN	15
1.1. Regeringen har selv skabt forringelsen af de offentlige finanser.	15
1.2. EU er ikke en holdbar begrundelse for genopretningssaftalen.	18
2. NEDSKÆRINGERNE FOR LEDIGE, UDDANNELSESSØGENDE OG UDDANNELSER SAMT FOR BØRNEFAMILIER. SKATTEFORHØJELSER	20
2.1. Dagpenge"reformen".	20
Dagpengeindgrebet vil ikke give øget beskæftigelse.	21
Fattiggørelse af langtidsledige.	22
Flexicurity og den danske model amputeret. Åbent angreb på fagbevægelsen.	22
2.2. Kortsigtede uddannelsesbesparelser.	23
2.3. Nedsikringerne for børnefamilierne.	25
2.4. Skatteforhøjelser.	26

3. NULVÆKST FOR OFFENTLIGE DRIFTSUDGIFTER OG STRAMNING AF KOMMUNESTYRINGEN.	28
3.1. Nulvækst indebærer store besparelse på offentlige driftsudgifter	28
3.2. Nulvækstens konsekvenser for offentlig beskæftigelse.....	29
3.3. Konsekvenserne for velfærden.	31
3.4. Konsekvenserne for kommunerne.....	32
3.5. Stramning af den statslige ”aftalestyring” af kommunerne.....	34
4. GENOPRETNINGSAFTALENS KONSEKVENSER FOR VÆKST, BESKÆFTIGELSE OG OFFENTLIGE FINANSER.	36
.....	
”Genopretningss aftalen” risikerer at hæmme den økonomiske vækst.....	36
Og aftalen vil øge arbejdsløsheden.	37
Øget ledighed vil koste på de offentlige finanser.....	37
AFSLUTNING: PERSPEKTIVER I ”GENOPRETNINGSAFTALEN”?	39
Er de borgerlige og arbejdsgiverne i færd med at opsigse velfærdsstaten?	39
En mere rendyrket borgerlig politik.	39
Afvikling af velfærdsstaten på dagordenen?	40
Er den danske storindustri ved at vokse ud af Danmark?	40
Tilbage til klassesamfundet og klassekampen?	41

RESUME.

”GENOPRETNINGS”AFTALEN’S INDHOLD.

Selv om vi med VKO´s ”Genopretningsaftale” slipper for fastfrysning af taktreguleringen for alle overførselsindkomster samt for direkte nedskæringer af de kommunale budgetter i forhold til 2010 – niveau er aftalen samlet set ikke mindre slem end regeringens udspil.

For i stedet for at ramme alle overførselsindkomster koncentrerer og forstærkes forringelserne på udvalgte grupper, først og fremmest de ledige og børnefamilierne. Og i stedet for direkte nedskæringer på velfærdsydelse generelt får vi nu koncentreret nedskæringerne på uddannelsesområdet og navnlig på uddannelserne for de svageste.

Hertil kommer, at en række af tiltagene er et direkte attentat mod den danske flexicuritymodel og fagbevægelsen, navnlig dagpengeforringelserne samt loftet på 3.000 kr. over fradrag for fagforeningskontingent. Endvidere fastholdes det helt afgørende stop for realvækst i kommunale udgifter og statens økonomiske ”benlås” om kommunerne strammes endnu mere.

Og endelig er aftalen ikke bedre for hverken økonomisk vækst eller offentlige finanser. Tværtimod vil genopretningsaftalen øge arbejdsløsheden med op til 30.000 personer, hvilket i sig selv vil belaste de offentlige finanser negativt i størrelsesordenen - 5 til - 7 mia. kr, således at den tilstræbte forbedring af heraf langt fra vil blive nået.

Samtidig øger aftalen uligheden og forringer velfærden og hermed gives (bevidst) yderligere næring til opvæksten af privatleveret betalingsvelfærd for de velhavende. For de offentligt ansatte er aftalen pga. det kommunale vækststop naturligvis stadig et stort tilbageslag med stadig betydelige personalebesparelser.

VK´s tidligere projekt under Fogh med en nyliberalistisk drejning af den danske samfunds – og velfærdsmodel får hermed en tand til med en klarere borgerlig klassepolitik, der peger frem mod genindførelse af et mere rendyrket klassesdelt samfund.

BEGRUNDELSERNE HOLDER IKKE.

VKO forsøger i aftalen at fremstille som om, at Danmark nu er over krisen takket være regeringens økonomisk politiske indsats, men nu skal regningen for at redde landet betales og den skal alle naturligvis være med til at dække.

Intet kunne være længere fra sandheden og virkeligheden. Danmark er langt fra over krisen, som tværtimod vil forstærkes igen pga. EU´s sparebestrebelse i kølvandet på den sydeuropæiske gældskrise, men som ikke mindst også vil forstærkes også på grund af den opbremsning af såvel privat som offentligt forbrug, som VKO´s ”Genopretningsaftale” reelt indebærer, På grund af aftalen trues tværtimod opsvinget og arbejdsløshedsvæksten sættes i gang igen.

Danmark er heller ikke blevet reddet af VKO´s økonomiske politik, som tværtimod har hældt milliarder ud i spildte skattelettelser til de økonomisk velstillede, som ikke har sat gang i økonomien, men som på grund af den a/regeringens låner reformer og skattestop skabte boligkrise er gået til at nedbringe boligejernes prioritetsgæld. VKO s skattelettelser har intet med krisebekæmpelse haft at gøre, men har handlet om borgerlig ideologiske mærkesager og interessevaretagelse for deres kernevælgere – samfundets mest velstillede, som hele vejen har fået broderparten af skattelettelserne.

Til med har skattelettelserne i 2007 på 10 mia. været ufinansierede og skattelettelserne i 2009 frem til 2013 underfinansierede med 30 mia. kr, således at omkring halvdelen af statsunderskuddet i 2011 er skabt af VKO s egne skattelettelser. Når nu regeringen med begrundelse i netop statsunderskuddet vil spare på velfærden og de sociale ydelser, er det således regningen for VKO s egne topskattelettelser, som nu skal betales af samfundets økonomiske mindre velstillede flertal og især af de ledige.

Heller den af regeringen anvendte begrundelse med, at besparelserne er et krav fra EU, holder. Modsat det billede regeringen søger at male er Danmark er på ingen måde ude i økonomisk uføre som Grækenland og Portugal, men er tværtimod duks i EU, idet statsunderskud og statsgæld er langt mindre i Danmark end i de øvrige EU - lande. EU har langt alvorligere problemer end Danmarks at se til og faktisk er det et problem i EU, hvis alle giver sig til at spare samtidig og dermed sætter al vækst i stå.

Endvidere er EU s konvergenskrav nærmest en henstilling. EU har ikke myndighed over medlemslandenes finanspolitik, der tværtimod er henlagt til de enkelte medlemslande. Og konvergenskravene er ikke ubøjelige. Tyskland og Frankrig bøjede dem i 2005 og hele EU suspenderede dem de facto under krisen. Her gælder naturligvis, at jo bedre økonomien i Danmark er relativt set, jo større rum for forhandling om og egen indflydelse på udmøntningen af kravene bør der være.

Endelig er det slet ikke korrekt, at kun er sparestrategi kan indfri EU s økonomiske krav. Det, som først og fremmest vil interessere EU, er den langsigtede, strukturelle holdbarhed i de offentlige finanser i Danmark. Og her er der ikke en, men hele tre veje: Regeringens sparestrategi, den nyliberale strategi med arbejdsmarkedsreformer og endelig en vækststrategi.

Endvidere er EU s konvergenskrav nærmest en henstilling. EU har ikke myndighed over medlemslandenes finanspolitik, der tværtimod er henlagt til de enkelte medlemslande. Og konvergenskravene er ikke ubøjelige. Endelig er det slet ikke korrekt, at kun er sparestrategi kan indfri EU s økonomiske krav. Det, som først og fremmest vil interessere EU, er den langsigtede, strukturelle holdbarhed i de offentlige finanser i Danmark. Og her er der ikke en, men hele tre veje: Regeringens sparestrategi, den nyliberale strategi med arbejdsmarkedsreformer og endelig en vækststrategi.

DE LEDIGE, DE UDDANNELSESSØGENDE OG UDDANNELSESMOMRÅDET SAMT BØRNEFAMILIERNE SKAL BETALE REGNING

Med VKO's "Genopretningsaftale" målrettes betalingen af regningen for bankernes krise og VKO's topskattelettelser i stedet mod udvalgte grupper og områder.

Det er først og fremmest de ledige, som med aftalen kommer til at undgælde gennem halvering af dagpengeperioden. Der er grund til fremhæve, at dette indgreb kommer på trods af gentagne løfter fra såvel finansminister og statsminister som fra DF's Kristian Thulesen Dahl om, at man i indeværende valgperiode IKKE vil gribe ind overfor dagpenge og at der således er tale om et åbent løftebrud.

Rent bortset fra det det asociale i forringelsen og løftebruddet vil indgrebet ikke virke efter den erklærede hensigt: At øge beskæftigelsen. Indgrebet skal angiveligt virke gennem at motivere ledige til at finde arbejde, men med udsigten til en fortsat stigende og vedvarende høj arbejdsløshed frem til 2015 kan de ledige skrive lige så mange ansøgninger uden at finde arbejde. Indgrebet tjener således alene til at fattiggøre de langtidsledige og vil hermed tværtimod berøve dem ressourcer til at kæmpe sig tilbage til arbejdsmarkedet.

Tilmed må den danske flexicurity – model med både dagpengeindgreb og uddannelsesbesparelser siges at være afgørende forringet. For modellens fleksibilitet for arbejdsgiverne med hensyn til at hyre og fyre arbejdskraft hænger jo sammen med en modsvarende indkomstmæssig tryghed gennem dagpengesystemet i tilfælde af arbejdsløshed. Fagbevægelsen må nu stille kompenserende overenskomstmæssige krav i form af længere opsigelsesvarsler og større fratrædelsesgodtgørelser. Hermed er den danske arbejdsmarkedsmodel på vej til at tabe sine styrker og nærme sig den kontinentale med store bindinger og stivheder.

Samtidig repræsenterer hele den måde dagpengereformen er blevet til uden nogen form for inddragelse af arbejdsmarkedets parter, herunder fagbevægelsen, også et slag mod den danske forhandlingsmodel. Vi ser hermed konturerne af en stigende statsstyring af arbejdsmarkedet. I al sin brutalitet repræsenterer dagpengeindgrebets tilsidesættelse af fagbevægelsen sammen med loftet på 3.000 kr. over faglige kontingenter også et åbent angreb fra de borgerlige partier på fagbevægelsen, der ikke alene bliver kørt hen over, men som på længere sigt (bevidst) trues af øget frafald på grund af de hermed stigende udgifter til medlemskab.

Der er næppe tvivl om at der også er tale om en simpel, ondskabsfuld hævnakt mod fagbevægelsen på grund af dennes støtte til oppositionens økonomiske plan "Fair løsning"

Også de uddannelsessøgende og hele uddannelsesområdet, navnlig uddannelserne for de svageste i form af produktionsskoler og tekniske skoler samt voksenuddannelse og efteruddannelse, udsættes for en katastrofal rundbarbering, der vil smadre bestræbelser på dels af få 95 pct. af en ungdomsårgang igennem ungdomsuddannelse og på dels at få opkvalificeret arbejdsmarkedets ufaglærte og kortuddannelse, hvis job forsvinder i disse år med forfærdende hast. Men også videregående uddannelser og uddannelsesinstitutioner samt forskning udsættes for et dybt problematisk tilbageslag i form af omfattende besparelser.

Og endelig udsættes børnefamilierne for dybt asociale besparelser, hvor det er de børnerige familier og dermed de mest økonomisk tyngede, som gennem et samlet årligt loft for børnefamilieydelse på 30.000, der kommer til at holde for, hvilket selvsagt ikke kan undgå at blive et tilbageslag for bestræbelserne på at øge antallet af børnefødsler. Det er selvfølgelig Dansk Folkeparti, som i sin efterhånden paranoide jagt på udlændinge vil ramme indvandrerfamilierne med store børneflokkene, men selvsagt tager en lang række danske familier med i købet.

NULVÆKST INDEBÆRER STORE BESPARELSER.

Selvom de direkte nedskæringer på kommunerne driftsbudgetter på 4 mia. kr. i forhold til 2010 - niveau sløjfes i aftalen fastholdes VK's flagskib om stop for enhver realvækst 2011 til 2013 på offentlige driftsudgifter, navnlig kommunerne.

Statsministeren har i forbindelse med regeringens spareplaner gang på gang afvist, at der vil blive tale om forringelse af offentlig beskæftigelse og af velfærden og søgt at nedspille, at der overhovedet er tale om besparelser. Der er jo ifølge Lokke "kun" tale om, at realvæksten i de offentlige budgetter samlet set sættes i stå nogle år, ikke om direkte nedskæring i forhold til aktuelt budgetniveau.

Men synspunktet holder bare ikke. For de næste år vil der komme mange flere ældre på pension samt stigende behov fx på det sociale område, hvilket kræver en realvækst i det offentlige forbrug på mellem 0,9 og 1,2 pct. årligt i gennemsnit, hvis antallet af offentlige ansatte og dermed standarden pr bruger, skal bevares. Kommunerne kan ikke bare "aflyse udgiftsvæksten", for den repræsenterer en tilgang af borgere med legitime krav på velfærdsydelser. Når regeringen nu vil nedsætte realvæksten i det offentlige forbrug til nul, repræsenterer dette en betydelig besparelse i serviceniveauet og i forhold til opgave - og brugermængde.

Tilmed underdriver regeringen omfanget af disse besparelser. I konvergensprogrammet opgør regeringen nemlig sparekravet i forhold til det planlagte dvs. i forhold til den afsatte ramme i 2015 - planen, som for 2011 til 2013 udgør 0,9 pct. årlig realvækst i offentligt forbrug. Men - som også gjort opmærksom på af Nationalbanken - har den faktiske årlige realvækst i det offentlige forbrug siden 2002 været 1,6 - 1,7 pct.. Og dette udgiftspres vil som ovenfor nævnt fortsætte fremover pga. flere ældre og stigende behov.

Når regeringen i Konvergensprogrammet har opgjort sparekravet for offentligt forbrug til 13,5 mia. kr. til 2013, repræsenterer det hermed en kraftig underdrivelse. I forhold til det faktiske udgiftsbehov hidtil og fremover vil besparelserne på offentligt forbrug i realiteten vil løbe op i over 20 mia. kr. frem til 2013 - altså betydeligt mere end regeringen har fremlagt.

OGSÅ OFFENTLIG BESKÆFTIGELSE REDUCERES.

Regeringen har endvidere hævdet, at offentlig beskæftigelse trods genopretningsaftalens nulvækst kan forblive den samme, fordi budgetterne for offentligt forbrug dog bliver pris og lønreguleret og det således kun er "realvæksten" i offentligt forbrug, som regeringen vil aflyse. Men samtidig forudsætter regeringen ganske afgørende, at hele den besparelse, der skal udmøntes til flere brugere og øgede behov, tages på offentligt vare- og tjenestekøb dvs. at den går uden om lønningerne.

Men at besparelserne på offentligt forbrug generelt helt skulle kunne ledes uden om løn er helt urealistisk. Langt størstedelen af de offentlige udgifter består af løn, mens udgiften til vare og tjenestekøb udgør under en tredjedel. Offentligt ansatte ville løbe tør for "arbejdsmidler", hvis der alene skulle skæres her. Og tilmed indgår udgifterne i forbindelse med udlicitering af opgaveløsning til private i denne post, hvor regeringen jo ikke vil reducere, men øge disse udgifter.

Forudsættes det mere realistisk, at en forholdsmæssig del af besparelsen på offentligt forbrug fordeles på løn, svarer det til en samlet offentlig lønbesparelse til 2013 på 9 mia. kr. i forhold til det planlagte udgiftsforløb, hvilket igen svarer til omkring 16.000 stillinger. Men i forhold til faktisk udgiftsvækst/-udgiftspres. vil den samlede offentlige besparelse løbe op i 13,5 mia. kr. over de 3 år, svarende til op mod 27.000 stillinger.

Hertil kommer, hvis der sker fyringer i forbindelse med nulvæksten eller regeringens omprioriteringsplan. Hvis det offentlige bliver nødt til at fyre, vil det i hvert tilfælde koste det offentlige dagpengeudgifter og mistede skatteindtægter.

OG VELFÆRDEN FORRINGES.

Også velfærden forringes på trods af påstanden om det modsatte. Når antallet af "varme hænder" pr bruger reduceres i forhold til, hvad der kræves for at servicere flere brugere og øgede behov, er det også selvkært, at serviceniveau og standard pr bruger forringes.

Og som det fremgår af personalebesparelsernes betydelige omfang i forhold til opgave – og brugermængde, vil der være tale om en voldsom og for borgerne såvel som for de offentligt ansatte særdeles mærkbar forringelse. Regeringen underdriver som vist tilmed systematisk omfanget af besparelsernes omfang, af hvor mange stillinger det svarer til og dermed velfærdsnedskæringen brutalitet.

Hvorfor disse systematiske "underdrivelser" fra regeringens side? Handler det mon om et forsøg på at forhindre, at det virkelige omfang af nedskæringen af velfærden og at det virkelige omfang af personalereduktionerne i de spareudsatte sektorer går op for befolkning og offentligt ansatte - i hvert fald indtil valget er overstået.

ØGET ARBEJDSLØSHEDEN VIL BIDRAGE NEGATIVT TIL DE OFFENTLIGE FINANSER.

Som anført søger VKO i "Genopretningsaftalen" at motivere besparelserne med, at krisen er ved at være ovre. Men som beskrevet er det langt fra tilfældet. De vigtigste eksporter markeder for dansk erhvervsliv ligger i det øvrige EU og her vil gældskrisen i Sydeuropa ramme hårdt. For med de finanspolitiske stramninger i EU vil medføre lavere vækst. Også dansk økonomi vil blive ramt hårdt af stramningerne, som vil koste op til en halv procent af den økonomiske vækst her.

Og oveni vil den danske regeringens egen "Genopretningsaftale" koste i vækst i Danmark på grund af navnlig det lavere offentlige forbrug samt skatteforhøjelsernes reduktion i stigningstakten i det private forbrug. Samlet må vurderes, at stramningerne i den økonomiske politik i hele EU og de specifikke stramninger i Danmark vil koste mellem ½ tog 1 pct. af den økonomiske vækst årligt.

Hermed vil også arbejdsløshedssituationen forværres I sig selv må genopretningspakken gennem den lavere økonomiske vækst forventes at koste årligt op mod 30.000 arbejdspladser og dermed alt andet lige medføre en tilsvarende stigning i arbejdsløsheden. Genopretningsaftalen" risikerer således på trods af regeringens massive udpumpning af skattelettelser i 2009 og 10 at genoprette arbejdsløhedsstigningen i 2011 og fastholde en vedvarende høj arbejdsløshed i perioden 2011 til 2013.

Dette vil naturligvis også sætte en effektiv stopper for øget beskæftigelse som følge af dagpengereformen, hvorfor man formentlig frem til 2013 og de nærmeste år herefter kan kigge i vejviseren efter den angivne årlige besparelse på 1,5 mia. kr., som skulle fremkomme som følge af øget beskæftigelse. Tværtimod må de offentlige finanser alt andet lige forventes at blive forværret som følge af øget arbejdsløshed på grund af "Genopretningsaftalen", formentligt i størrelsesordenen omkring 5-7 mia. kr.

Samlet må "Genopretningsaftalen" i forhold til sit eget mål om en budgetforbedring 2011 til 2013 på 24 mia. kr. altså forventes at blive underskredet med godt en tredjedel.

VK VED AT OPSIGE VELFÆRDSSTATEN?

Det er mange år siden man har set en så storstillet angreb på velfærdsstaten. Man fristes derfor til at stille spørgsmålet, om de borgerlige med arbejdsgiverne bag er i gang med at opsigte velfærdsstaten og på vej tilbage til klassesamfundet?

VK s tidligere projekt under Fogh for en nyliberalistisk drejning af den danske samfunds – og velfærdsmodel er tydeligvis trådt ind i en ny fase. I Foghs periode var der tale om en gradvis og tilsløret nyliberal reformering af velfærdsstaten med fremadskridende privatisering samtidig med at velfærden gennem skattestoppet langsomt men sikkert fik undergravet det økonomiske grundlag.

Men VK var i denne periode omhyggelig med ikke direkte at fremstå med velfærdsnedskæringer, men så at sige at gennemføre dette bag om ryggen gennem at omfordele væksten til fordel for

privatforbrug og privat sektor gennem konstant skattestop og tilbagevendende skattelettelser. Den såkaldte kontraktspolitik.

Med krisen og det dramatiske vækstfald i 2009 er grundlaget for dette maskerede anslag mod velfærdsstaten forsvundet. Nu er der ikke mere økonomisk mulighed for både at gennemføre det nyliberale velfærds – og samfundsprojekt og samtidig fastholde blot et uændret niveau i den offentligt leverede velfærd. Nu kræver skattelettelserne i 2009 deres pris i form af direkte og omfattende velfærdsforringelser.

VK fremstår altså efter krisen og med Lars Løkke Rasmussen og Lene Espersen i spidsen med en klarere og mere åbent borgerlig og ikke mindst mere aggressiv klassepolitik, der gennem skærpelse af uligheden, tilbagerulningen af velfærden og den offentlige sektor og yderligere turbo på privatisering peger frem mod genindførelse af et mere rendyrket klassesdelt samfund. Og det er allerede annonceret, at dette til efteråret vil blive fulgt op at de i nyliberale kredse længe krævede ”struktur – og arbejdsmarkedsreformer”, hvor bl.a. førtidspension, fleksjob og formentlig også dagpenge vil komme i spil til nyliberale reformer. Hermed er vi næsten fremme ved efterlønsordningen.

Hermed har regeringen bragt sig i bedre overensstemmelse med de i de senere årtier toneangivende nyliberale kredse i de borgerlige partier, blandt borgerlige økonomer og i arbejdsgiverorganisationerne, der længere har krævet et åbent opgør med velfærdsstaten.

Arbejderbevægelsen må her huske på, at velfærdsstaten i sin tid blev til som et kompromis mellem stridende klasser og interesser, men det var ikke mindst arbejderbevægelsens styrke og politiske kamp herfor som muliggjorde den. Overfor arbejdsgivernes og de borgerliges stigende opsigelse af velfærdsstaten kan kun en stærkere politisk kamp fra arbejderbevægelsen i sidste ende fastholde den.

Ikke bare venstrefløjens politiske partier, men navnlig fagbevægelsen må kridte skoene og stå fast.

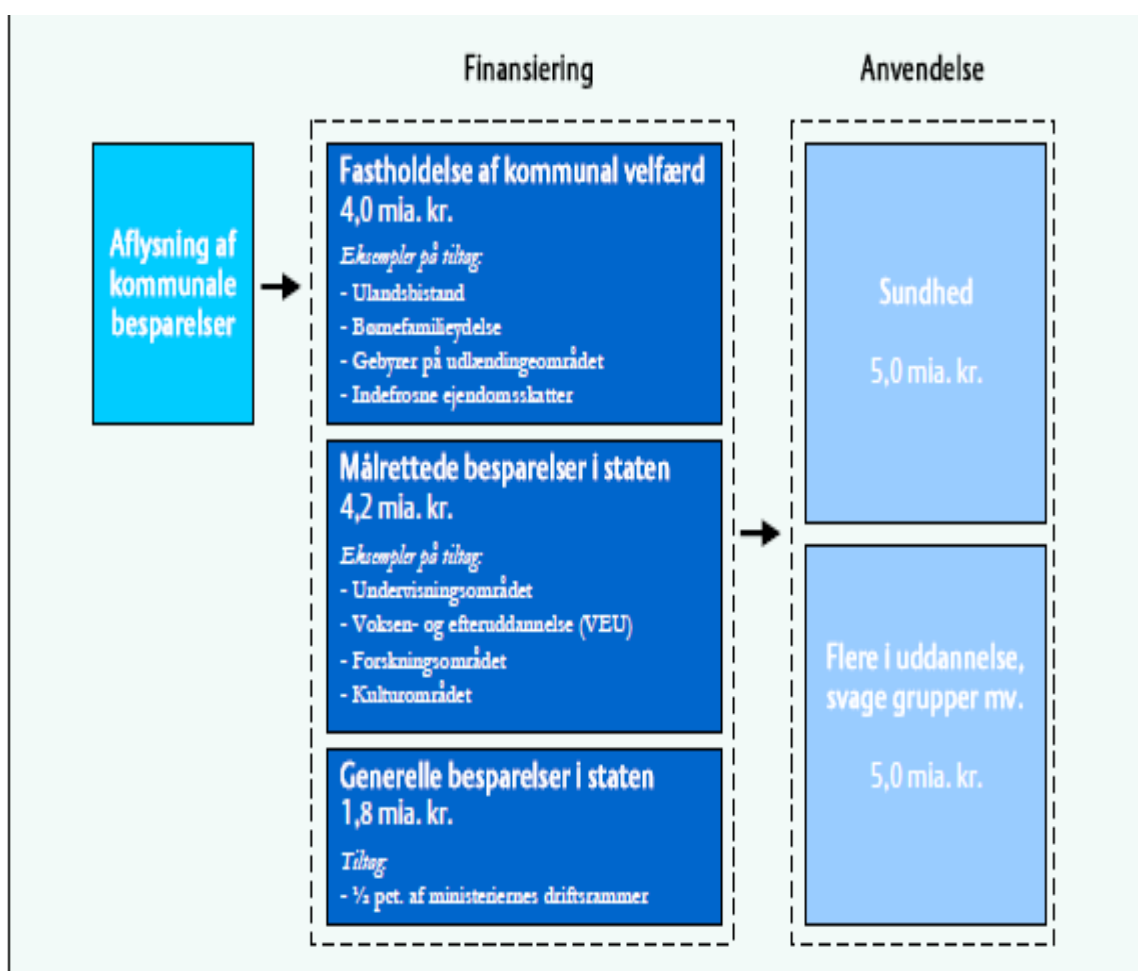
INDLEDNING: ”GENOPRETNINGSAFTALE” IKKE MINDRE SLEM END ”GENOPRETNINGSUDSPIL”.

Aftalens hovedelementer.

Med VKO´s ”Aftale om genopretning af dansk økonomi” er regeringens genopretningsplan¹ med visse ændringer forhandlet på plads.

Der er for det første tale om en aftale om, hvorledes regeringens omprioriteringsplan på 10 mia. kr finansieres, jf. nedenstående figur.

Figur: Finansiering og anvendelse af regeringens omprioriteringsplan på 10 mia. kr².

¹) Se Lund, Henrik Herløv: Regeringens genopretningsplan – På vej tilbage til klassesamfundet? www.henrikherloevlund.dk/artikler/Genopretningspakke.doc

²) Jf. ”Genopretningsaftalen”, s. 6.

Men aftalen omhandler også for det andet – og ikke mindst - også, hvorledes man skal nå de 24 mia. kr. i besparelser og budgetforbedringer, som EU ifølge regeringen kræver. Her bekræfter aftalen regeringens plan om at indføre nulvækst for offentlige driftsudgifter til service og herved spare i alt 13,5 mia. Derimod sker der med aftalen en række ændringer af de planlagte besparelser på i alt 10,5 mia. kr., som regeringen havde planlagt skulle ske gennem fastfrysning af overførselsindkomster og progressionsgrænser i skattesystemet, men hvor nu fastfrysning af overførselsindkomster erstattes med dagpengeindgreb og flere skatteforhøjelser.

Samlet ser budgetforbedringerne i forhold til de 24, 5 mia. kr jf. de forventede EU krav således ud:

Tabel: Samlede budgetforbedringer til indfrielse af angiveligt EU – krav. ³

Mia. kr.	Indfrielse af forventet EU-henstilling	Bidrag i 2015
Uændret offentlig driftsøkonomi i 2011-2013	13½	13½
Andre initiativer	11¼	10
- afledt virkning	-	2½
Finansiering i alt	24¾	26
Finansieringsbehov	24	31
Udestående finansieringsbehov	-¾	5

Skidt og kanel i ”Genopretningsaftalen”.

Det må anerkendes, at der i forhold til VK s udspil med ”Genopretningspakken” ⁴ er visse forbedringer i den endelige aftale. Først fremmest er den planlagte fastfrysning af taktreguleringen af samtlige overførselsindkomster opgivet og endvidere er det også droppet direkte at nedskære kommunernes budgetter med 4 mia. kr. i forhold til 2010- niveauet. I stedet er der i højere grad tale om skattestigninger.

Men frem og tilbage er lige langt eller i dette tilfælde lige skidt.

For i stedet for at ramme alle overførselsindkomster koncentrerer og forstærkes forringelserne på udvalgte grupper, først og fremmest de ledige og børnefamilierne.

Og i stedet for direkte nedskæringer på velfærdsydelse generelt får vi nu koncentreret nedskæringerne på uddannelsesområdet og navnlig uddannelserne for de svageste.

³) ”Genopretningsaftalen”, s. 14.

⁴) Regeringen: Genopretningspakken. Danmark ud af krisen – regningen betalt. Maj 2010.

Hertil kommer, at en række af tiltagene er et direkte attentat mod den danske flexicuritymodel og fagbevægelsen, navnlig dagpengeforringelserne samt loftet på 3.000 kr. over fradrag for fagforeningskontingent.

Endvidere fastholdes det helt afgørende stop for realvækst i kommunale udgifter og statens økonomiske ”benlås” om kommunerne strammes endnu mere.

Og endelig er aftalen ikke bedre for hverken økonomisk vækst eller offentlige finanser. Tværtimod vil genopretningsaftalen skabe øget arbejdsløshed, hvilket i sig selv belaster de offentlige finanser, således at den tilstræbte forbedring af heraf langt fra vil blive nået.

Samtidig øger aftalen uligheden og forringer velfærden og hermed gives (bevidst) yderligere næring til opvæksten af privatleveret betalingsvelfærd for de velhavende. For de offentligt ansatte er aftalen pga. det kommunale vækststop naturligvis stadig et stort tilbageslag med stadig betydelige personalebesparelser.

VK s tidligere projekt under Fogh med en nyliberalistisk drejning af den danske samfunds – og velfærdsmodel får hermed en tand til med en klarere borgerlig klassepolitik, der peger frem mod genindførelse af et mere rendyrket klassesdelt samfund.

Vi vil i det følgende i afsnit 1. kort se på spørgsmålet om, hvorvidt aftalen som angivet handler om at få betalt prisen for krisen og er nødvendig af hensyn til EU. Dernæst vil vi i afsnit 2 se på de nye besparelser, som har erstattet fastfrysningen af taktreguleringen og nedskæringerne af kommunale budgetter samt som skal udmønte regeringens omprioritering til fordel for sundhedsområdet: Dagpengeindgrebet, uddannelsesbesparelser, loft over børnecheck samt skatteforhøjelser. I afsnit 3 analyseres konsekvenserne for velfærd og offentlig beskæftigelse af den i aftalen fastholdte nulvækst i kommunerne ⁵? Og sidst, men ikke mindst vil vi i afsnit 4 se på aftalens konsekvenser for økonomisk vækst, arbejdsløshed og statsfinansier.

I afslutningen overvejes perspektiverne af aftalen for velfærdsstaten?

---

⁵) For en uddybning se Lund; Henrik Herløv: Regeringens Konvergensprogram. www.henrikherloevlundl.dk/Artikler/Konvergensprogram.doc samt Lund, Henrik Herløv: Regeringens besparelser i kommunerne langt større end 4 mia. kr og 8000 stillinger. www.henrikherloevlundl.dk/Artikler/Nulvaekst.doc

1. BEGRUNDELSERNE FOR GENOPRETNINGSPLANEN.

Aftaleparterne anfører i hovedsagen to begrundelser for planen:

1) Vi er fri af krisen, men skal nu hermed betale regningen for finanskrisen.

”Danmark er nu kommet fri af den nedgang, som fulgte efter finanskrisen i 2008... takket være den resolute og ekspansive finanspolitik.” ”Men i kølvandet på krisen er de offentlige overskud vendt til underskud. Alene i år skønnes et underskud på knap 90 mia. kr... Regeringen og Dansk Folkeparti er derfor enige om, at det er nødvendigt at påbegynde genopretning af den offentlige økonomi i 2011”⁶. Gør vi ikke det, vil renten stige, kronen kan blive udsat for pres og samfundsøkonomien forværre

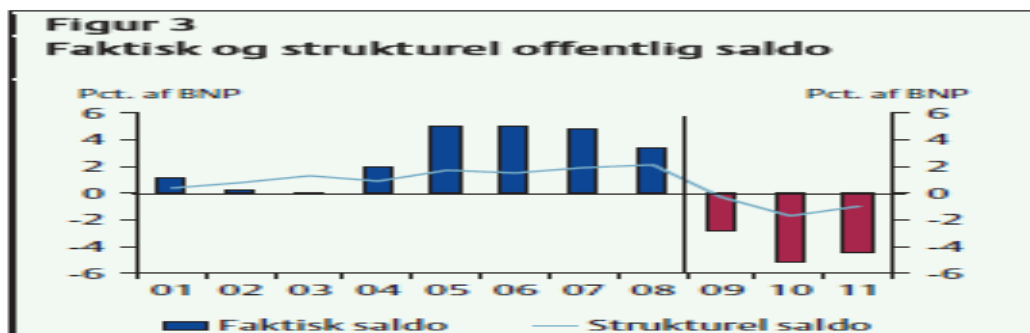
2) For det andet anføres som begrundelse for besparelserne, at EU vil kræve en langsigtet (= strukturel) forbedring af de offentlige finanser med i alt 1½ pct. af BNP fra næste år og frem til 2013 svarende til i alt 24 mia. kr.⁷

Lad os kort se på disse påstande og begrundelser

1.1. Regeringen har selv skabt forringelsen af de offentlige finanser.

Det er naturligvis rigtigt, at de offentlige finanser fra og med 2008 er forringet kraftigt, jf. nedenstående figur.

Figur: Faktisk og strukturel offentlig saldo⁸.

⁶) Genopretningssaftalen, s. 3 øverste halvdel.

⁷) Genopretningssaftalen, s. 4 øverst

⁸) Kilde: Økonomisk redegørelse, maj 2010.

Naturligvis har den af bankerne udløste finanskrisen en ikke uvæsentlig andel heri. Men det er ganske afgørende IKKE korrekt, når det i ”Genopretningspakken” og af regeringen fremlægges som en alene en regning for krisen, der nu skal betales.

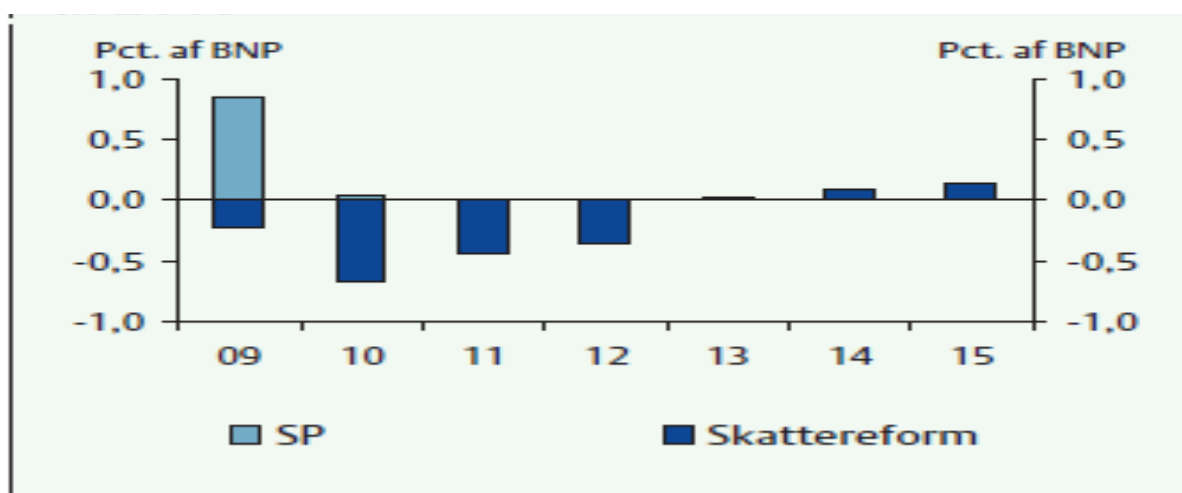
Det er i nok så høj grad en regning for VK – regeringens og VKO – flertallets skattelettelse, der med genopretningsaftalen udskrives.

Det store statsunderskud i 2010 kan nemlig for en afgørende dels vedkommende henføres til regeringens ufinansierede og underfinansierede skattelettelse i særdeleshed og til den generelle udhuling af de offentlige finanser og dermed af det økonomiske grundlag for velfærden, som hele VK s – af DF vedvarende støttet – skattestop - og skattelettelsespolitik.

For det første gav VK sammen med Dansk Folkeparti op til valget i 2007 skattelettelse på 10 mia. kr. samtidig med, at der i 2015 planen var et hul på 14 mia. kr. Skattelettelse var altså reelt ikke finansierede.

Og for andet var næste runde skattelettelse fra skattereformen i 2009 underfinansierede, idet reformens skattelettelse kommer hurtig og finansieringen først efterhånden (hvis den da kommer, idet der heri bl.a. indgår uhyre tvivlsomme dynamiske effekter). Konsekvensen er, at der frem til og med 2012 mangler i alt op mod 30 mia. kr. i statskassen oveni de manglende 10 mia. kr. fra 2010. samtidig med, at det tager ganske mange år efter 2012 før statskassen har fået pengene ind igen, jf. nedenstående figur.

Figur: Skattereforens under-/overskud frem til 2015⁹.

Det store underskud i de offentlige finanser i disse år, som tjener som angivelig begrundelse for ”Genopretningspakken” besparelser, er således i betydelig udstrækning regeringens eget værk og

⁹) Kilde: Regeringens konvergensprogram, s. 56.

dermed er det således regeringens u – eller underfinansierede skattelettelser, som er med til at bringe Danmark over EU s konvergenskrav om højst 3 pct. statsunderskud.

Havde skattelettelserne ikke været givet, ville der i 2011 ikke være et forventet statsunderskud på 79 mia. kr. men godt 30 mia. mindre og dermed nede på omkring de 50 mia. kr. som er grænsen i EU ´s konvergenskrav.

Der har således reelt ikke været råd til VK s skattelettelser, - det er tværtimod dem, som har været med til at køre de offentlige finanser i afgrunden.

Hertil kommer at VKO ´s hele skattestop og skattelettelsespolitik siden 2002 har drænet de offentlige kasser for 60 mia. kr. årligt i skatteindtægter og dermed undergravet det økonomiske grundlag for velfærden, jf. skatteministeriets egne nedenfor angivne tal.

Tabel. Provenueeffekt af skattestop og skattelettelser 2002 til 2010 (løbende priser)¹⁰.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2002-10 (2010-niveau)
Lavere skat på arbejdsindkomst og Forårspakken i 2004	-	-	9,9	10,3	10,7	11,1	11,8	11,9	12,3	83,4
Lavere skat på arbejde i 2008 og 2009	-	-	-	-	-	-	4,3	9,3	9,7	23,7
Forårspakke 2.0	-	-	-	-	-	-	-	-	13,1	13,1
SP-suspension	-	-	3,9	3,9	4,3	4,5	4,6	4,8	5,4	33,6
Skattestop for ejendomsværdiskatten	0,4	1,0	1,5	3,3	4,7	7,8	9,5	6,6	6,8	44,0
Skattestop for bilafgifterne	-	0,4	0,7	1,1	1,5	1,8	2,7	3,2	3,9	15,9
Stop for indeksering af punktafgifter	-	1,3	2,1	3,4	4,7	5,8	7,5	8,1	8,3	43,3
Skattepolitikken i alt	0,4	2,7	18,1	22,0	25,9	31,0	40,4	43,9	59,5	257,0

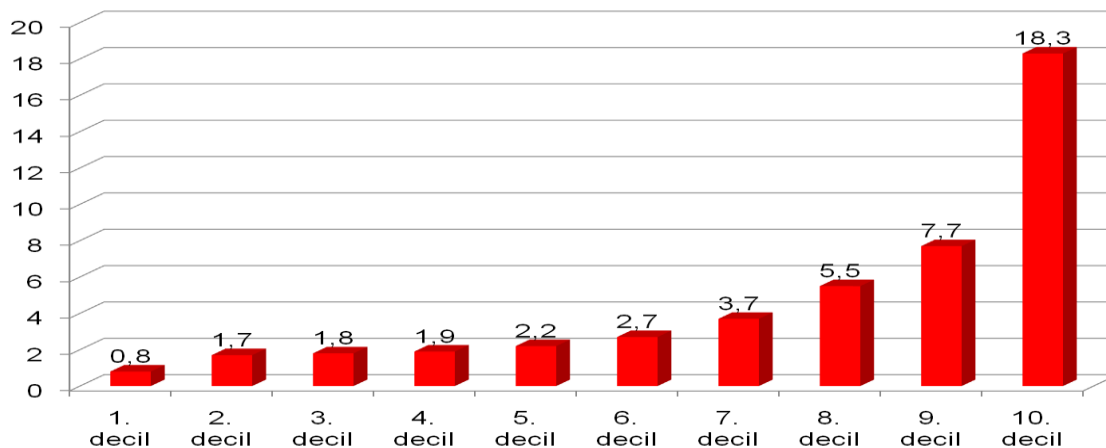
Når dette tidligere har kunnet lade sig gøre uden at slå bunden ud af statskassen, skyldes det ene og alene, at ”pengene fossede ind i statskassen ” fra afgifterne på Nordsøolien og pensionsafkastskatten i størrelsesordenen midt i 00 ´erne på årligt omkring 40 mia. kr. Men dette var rent midlertidige indtægter og såvel aktiekurser som oliepriser er faldet stærkt siden ligesom Nordsøolien rent bogstaveligt er på vej til at tørre ud. Det viser sig hermed, at der i dag ikke har været råd til VKO s skattestop og skattelettelsespolitik, hvis velfærden skal opretholdes.

Når det således i stort omfang er VKO s skattelettelser, som har ansvaret for miseren i de offentlige finanser, må den logiske konsekvens være, at det er disse u – og underfinansierede skattelettelser som skal tilbageføres, i stedet for at lade velfærd og kommuner, ledige og børnefamilier betale regningen.

Og her må det naturligvis indgå i denne tilbagerulning, at VKO s såkaldte ”rødvinsreform” jo gav langt de største lempelser til de højeste indkomster, jf. nedenstående figur.¹¹

¹⁰) Kilde: Svar fra skatteminister Kristian Jensen til Frank Åen, jf. Børsen 3/10 2009.

Diagram: Direkte fordelings-effekt af ”Skattereformen” i Forårspakke 2.0 fordelt på deciler. 1000 kr.¹².

1.2. EU er ikke en holdbar begrundelse for genopretningsskatten.

Den anden begrundelse fra forligspartene for nødvendigheden af ”Genopretningsskatten” er EU’s konvergenskrav fra den såkaldte ”Vækst og Stabilitetspagt”, som siger at medlemslandenes underskud ikke må overstige 3 pct. af BNP.

Regeringen har valgt at fremstille denne underskudsproblematik i Danmark meget bombastisk og i lighed med den græske gældskrise og har endvidere fremstillet EU kravene som kategorisk og ubøjelige, der kun kan indfries gennem besparelser..

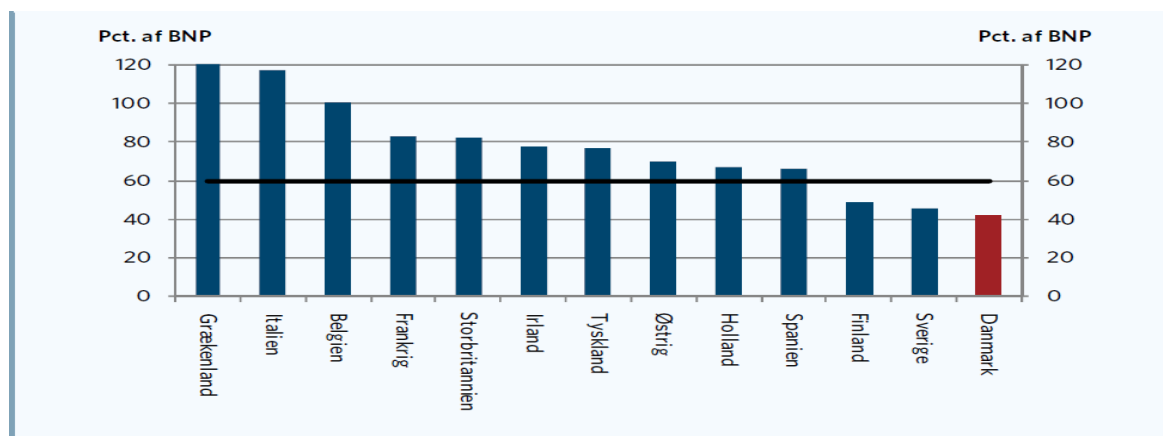
Ingen af delene er korrekt. Danmark er for det første på ingen måde ude i økonomisk uføre som Grækenland og Portugal, men er tværtimod duks i EU. Statsunderskud og statsgæld er langt mindre i Danmark end i de øvrige EU - lande.

¹¹) Jf. Lund, Henrik Herløv: Skattereformen i ”Forårspakke 2.0”.

www.henrikherloevlund.dk/Artikler.htm

¹²) Kilde: Juul, Jonas Schaltz: Fordelingsvirkninger af aftale om Forårspakke 2.0. AE – rådet. 6. marts 09.

Figur: Offentlig statsgæld i 2001 i Danmark og andre EU - lande.¹³

Anm. Stregen angiver konvergenskravet om offentlig ØMU-gæld på maksimalt 60 pct. af BNP.

For det andet er EU's konvergenskrav nærmest en henstilling. EU har ikke myndighed over medlemslandenes finanspolitik, der tværtimod er henlagt til de enkelte medlemslande¹⁴.

Og konvergenskravene er ikke ubøjelige. Tyskland og Frankrig bøjede dem i 2005 og hele EU suspenderede dem de facto under krisen. Her gælder naturligvis, at jo bedre økonomien i Danmark er relativt set, jo større rum for forhandling om og egen indflydelse på udmøntningen af kravene bør der være.

Endelig er det slet ikke korrekt, at kun en sparestrategi kan indfri EU's økonomiske krav. Det, som først og fremmest vil interessere EU, er den langsigtede, strukturelle holdbarhed i de offentlige finanser i Danmark. Og her er der ikke en, men hele tre veje: Regeringens sparestrategi, den nyliberale strategi med arbejdsmarkedsreformer og endelig en vækststrategi.

¹³) jf. Madsen, Martin og Jeppe Druedahl: Regeringen misbruger EU – henstilling som undskyldning for hestekur i 2010.

¹⁴) Jf. Schmidt, Christian Møller: Løgnagtigt at henvise til EU – sparekrav. Interview med tidligere økonomiminister Marianne Jelved. Information 26. maj 2010.

2. NEDSKÆRINGERNE FOR LEDIGE, UDDANNELSESSØGENDE OG UDDANNELSER SAMT FOR BØRNEFAMILIER. SKATTEFORHØJELSER.

Her vil vi navnlig se på de ”nye” elementer af aftalen, som træder i stedet for følgende elementer i den oprindelige genopretningsplan:

- Fastfrysningen af taktreguleringen for overførselsindkomster erstattes med dagpengeindgreb samt skatteforhøjelser, herunder loft over fradrag for faglige kontingenter. Dette behandles i det følgende i afsnit 2.1. respektive i afsnit 2.4.
- Nedskæring af kommunernes budgetter med 4 mia. kr i forhold til 2010 – niveau som led i regeringens omprioritering af 10 mia. til fordel for udvalgte områder, der skal delvist friholdes for nulvækst, erstattes med loft over børnefamilieydelsen samt fastfrysning af udviklingsbistanden mm. Dette behandles i det følgende i afsnit 2.2
- Endvidere udmøntes i aftalen en del af den samlede budgetforbedring i staten på 6 mia. kr. som led i regeringens plan om at omprioriterer som anført i alt 10,5 mia. kr til udvalgte områder, der skal delvist friholdes for nulvækst. Det drejer sig om besparelser på uddannelse og forskning. Dette behandles i det følgende i afsnit 2.3.

2.1. Dagpenge”reformen”.

Denne del af ”Genopretningsaftalen” indebærer, at

- dagpengeperioden fra 1. juli 2010 for nye ledige og med virkning for nuværende ledige fra 2013 halveres fra 4 til 2 år
- Beskæftigelseskravet for genoptjening af dagpengekravet øges til 52 uger indenfor 3 år
- Perioden for beregning af dagpenge øges fra 13 uger til 12 mdr.¹⁵

Denne del af aftalen angives at skulle – jf. nedenstående tabel - give staten merindtægter på fra 2013 1,5 mia. kr. gennem en forbedring af beskæftigelsen fra 2013 og frem på årligt 11.000 fuldtidspersoner, ”hvor ledigheden ventes at være lavere end i dag”¹⁶

¹⁵) Jf. ”Genopretningsaftalen”, s.13.

¹⁶) Oven anførte værk, s 14.

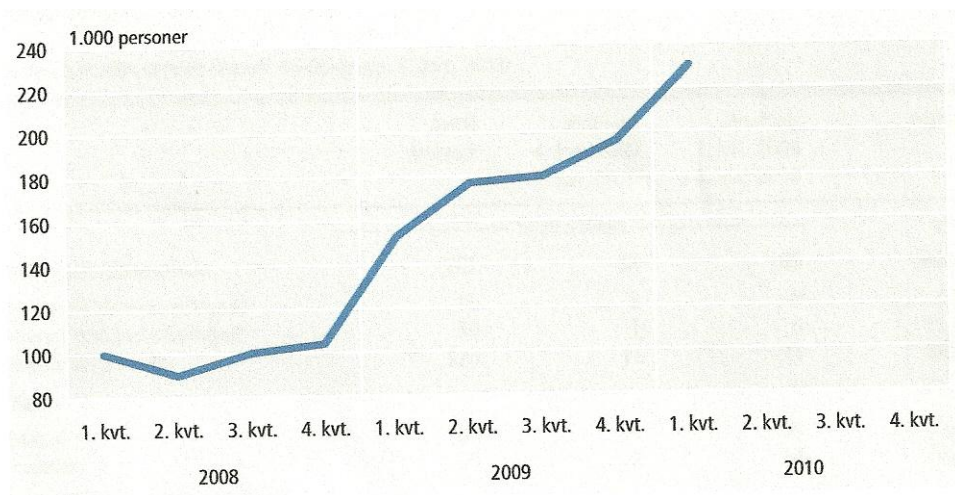
Der er grund til fremhæve, at dette indgreb kommer på trods af gentagne løfter fra såvel finansminister og statsminister som fra DF's Kristian Thulesen Dahl om, at man i indeværende valgperiode IKKE vil gribe ind overfor dagpenge og at der således er tale om et åbent løftebrud.

Dagpengeindgrebet vil ikke give øget beskæftigelse.

Begrundelsen for denne del af reformen er, at det går fremad i økonomien og på arbejdsmarkedet og at vi i løbet af et par skulle være fremme ved mangel på arbejdskraft.

Intet kunne være længere fra virkeligheden. Ganske vist er det rigtigt, at den registrerede ledighed er stabiliseret omkring 115.000 fuldtidsledige = 4,2 pct.. Men problemet er, at en lang række ledige ikke medregnes i det officielle ledighedstal, såsom aktiverede og ikke forsikrede ledige. Ses i stedet på bruttoledigheden, hvori disse medregnes, er ledigheden fortsat stigende, jf. nedenstående figur.

Figur: Bruttoledighed (AKU – ledighed) ifølge Danmarks Statiks ”Arbejdskraftundersøgelse”¹⁷.

At den registrerede ledighed i nogle måneder ikke er steget dækker bare over, at der er blevet flere aktiverede og flere ikke - forsikrede ledige. Og selvom stigningstakten er aftaget stiger bruttoledigheden fortsat: De seneste halvår med 25.000 personer.¹⁸

¹⁷) Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 230, 26. maj 2010: 77.000 flere AKU ledige det seneste år. Til forskel fra det officielle ledighedstal, så medregnes i AKU også aktiverede og ikke forsikrede ledige, fx ikke medlemmer af A-kasser.

¹⁸) Bjørsted, Erik: Arbejdsløsheden er undervurderet. AE – rådet, maj 2010.

Tilmed er der ingen grund til at andet end at forvente fortsat høj og vedvarende arbejdsløshed de kommende år, da virksomhederne fortsat er i gang med at rationalisere overflødig arbejdskraft væk og ydermere fremover vil have fokus på produktivitetsforbedringer. Men især fordi det økonomiske opsving vil modvirkes af de vestlige staters bestræbelser på at nedbringe de af finanskrisen udløste kæmpestatsunderskud, hvilket for EU s vedkommende er blevet voldsomt forstærket af den sydeuropæiske gældskrise.

Omvendt stigningen vil være mindre voldsom end hidtil må arbejdsløsheden derfor en årrække fremover som anført forventes vedblivende at være høj. jf. figur i afsnit 4.

Der må pt. forventes at være 12 til 13.000 ledige med mere end 2 års ledighed og der er således ingen grund til at forvente, at denne langtidsledighed bliver mindre i de kommende år. Her bidrager VKO s ”Genopretningsaftale” jo ikke til øget jobskabelse, men vil tværtimod pga. de finanspolitiske stramminger øge arbejdsløsheden. Tværtimod må langtidsledigheden forventes at stige til op mod 20.000 om et par år, som da vil ryge ud af dagpengesystemet.¹⁹

Fattiggørelse af langtidsledige.

Aftalen øger således ikke beskæftigelsen for de langtidsledige, men bidrager kun til at flytte dem over på en lavere kontanthjælpsydelse. Eller helt ud af arbejdsmarkedet, fordi mange af de som mister dagpengereetten, ikke vil kunne få kontanthjælp, fordi de har formue, bil eller en ægtefælle, der tjener mere end det dobbelte af kontanthjælpen.²⁰

Især de ufaglærte, de kortuddannede og de nyuddannede vil blive ramt af det forkortede dagpengesystem.

Reformen hjælper dem ikke, tværtimod – den bidrager kun til at en gruppe, som i forvejen kæmper for at få fodfæste på arbejdsmarkedet, berøves ressourcer til at kæmpe sig tilbage hertil.

Flexicurity og den danske model amputeret. Åbent angreb på fagbevægelsen.

Tilmed må den danske flexicurity – model med både dagpengeindgreb og uddannelsesbesparelser siges at være afgørende forringet. For modellens fleksibilitet for arbejdsgiverne med hensyn til at hyre og fyre arbejdskraft hænger jo sammen med en modsvarende indkomstmæssig tryghed gennem dagpengesystemet i tilfælde af arbejdsløshed.

---

¹⁹) Jf. Richter, Lise og Thomas Hebsgaard: Tusindvis vil komme til at stå uden forsørgelse. Information 26. maj 2010.

²⁰) Jf. oven anførte værk.

Flexicurity forudsætter således to ben, men det ene bliver nu mere og mere amputeret og hermed må fagbevægelsen stille kompenserende overenskomst-mæssige krav i form af længere opsigtsvarsler og større fratrædelsesgodtgørelser²¹. Hermed er den danske arbejdsmarkedsmodel på vej til at tabe sine styrker og nærme sig den kontinentale med store bindinger og stivheder.

Samtidig repræsenterer hele den måde dagpengereformen er blevet til uden nogen form for inddragelse af arbejdsmarkedets parter, herunder fagbevægelsen, også et slag mod den danske forhandlingsmodel²². Vi ser hermed konturerne af en stigende statsstyring af arbejdsmarkedet.

I al sin brutalitet repræsenterer dagpengeindgrebets tilsidesættelse af fagbevægelsen sammen med loftet på 3.000 kr. over faglige kontingenter også et åbent angreb fra de borgerlige partier på fagbevægelsen, der ikke alene bliver kørt hen over, men som på længere sigt (bevidst) trues af øget frafald på grund af de hermed stigende udgifter til medlemskab.

Der er næppe tvivl om at der også er tale om en simpel, ondskabsfuld hævnakt mod fagbevægelsen på grund af dennes støtte til oppositionens økonomiske plan ”Fair løsning”.²³

2.2. Kortsigtede uddannelsesbesparelser.

Samtidig med dagpengeindgrebet indeholder ”Genopretningsaftalen” også en rundbarbering af uddannelses – og forskningsområdet. Ganske vist slipper som tidligere beskrevet kommunerne for direkte at få nedskåret deres budgetter i forhold til 2010 med 4 mia. kr. som led i regeringens omprioriteringsplan på 10 mia. kr. til først og fremmest sundhedsområdet, jf. nedenstående figur:

Men i stedet hentes denne del af pengene gennem en række ”budgetforbedringer” i staten, som især rammer uddannelsesområdet og navnlig uddannelserne for nogle arbejdsmarkedets svageste.

Således nedskæres produktionsskolerne, som specielt er rettet mod unge, der er droppet ud af andre uddannelser. Her spares over 3 år 300 millioner kroner. Også eleverne på erhvervsskolerne får kærligheden at føle, idet de får deres praktikpladsydelse nedsat i samme størrelsesorden. I betragtning af, at regeringen fortsat er langt fra målsætningen om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, er et ødelæggende at man rammer lige bestemt den gruppe, som halser bagefter i uddannelseskøbet.²⁴

---

²¹) For en nærmere uddybning heraf, se Piculell, Claus og Henrik Herløv Lund: Forringe dagpengene – hvorfor dog egentlig det? www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

²²) Jf. Vangskjær, Kai: 730 dage. Notat om Genopretningsaftalen.

²³)

²⁴) Jf. Fuglsang, Jakob: Investeringer i fremtid blev til sikring af nutid. Politiken 26. maj 2010.

Også voksen og efteruddannelse må holde for, skønt det også retter sig mod svage grupper, navnlig de mange med ingen eller kun kortuddannelse oveni folkeskolen, som fremover vil være i stigende grad udsat for ledighedsrisiko, fordi der bliver færre og færre ufaglærte arbejdspladser. Satsene for VEU – godtgørelse beskæres med samlet omkring 900 mio. kr. og for almen voksen og efteruddannelse øges deltagerbetaling for omkring 250 mio. kr. Endelig får også højskoler og friskoler sig en tur i barbermaskinen.

Også universiteterne beskæres både administrativ og med hensyn til forskningsmidler. Dels ved at den ene procent af BNP, som universiteterne får til forskning, fastfryses de næste år. Og dels ved at regeringen ikke viderefører en milliard til opgradering af universiteterne laboratorier. På trods af, at det her handler om den fremtidige udvikling af virksomhedernes og det samlede danske samfunds konkurrenceevne.

I nedenstående tabel vises de forskellige budgetforbedringer til 4 mia. kr i staten, herunder de mange besparelser på uddannelsesområdet.

Tabel: Budgetforbedringer i staten.²⁵

Mio. kr.	2011	2012	2013
Tilskud til frie grundskoler	18	40	60
Støtte til efterskoleelever	50	100	150
Tilskud til folkehøjskoler	55	55	55
Pulje til befordring af elever på frie skoler	20	20	20
Harmonisering af befodringsordninger	75	75	75
Afskaffelse af bonusordning til elever over 18 år i lønnet praktik	56	81	93
Kriterier for optagelse på produktionsskoler	99	104	92
Tilpasning af skolepraktikydelser og produktionsskoleydelse	105	105	105
Effektivisering af professions- og ingeniørhøjskoleadministration	-	50	75
Effektivisering af Centre for Undervisningsmidler	10	60	80
Effektivisering af universiteternes administration	-	125	250
Deltagerbetaling til almen voksen- og efteruddannelse	85	85	85
Deltagerbetaling for personer med videregående uddannelse	247	244	241
Satserne for VEU- godtgørelse	-	446	446
Støtteperioden for Statens VoksenUddannelsesstøtte (SVU)	82	89	89
Forenkling af tilskud til kost, logi og befordring	77	77	77
Pris- og lønregulering af AER-bidraget til VEU-godtgørelse	23	47	70
Tilpasning af forskningsbevillingerne til 1 pct. af BNP	-	203	748
Udløb af investeringsløft i universiteternes laboratorier	-	-	1.014
Omprioritering af ubundne tipsmidler	42	42	42
Tilskud til Dagbladsnævnet	8	8	8
Fremrykning af afviklingen af IØ, qns. årligt provenu	142	142	142
Udlodninger fra investeringsfonden IFU	75	75	75
Pulje til lokale beskæftigelsesråd	10	10	10
Kunstig befrugtning	200	200	200
Reduktion af regionernes driftsudgifter (ekskl. sundhed)	12	25	50
Rente ved beregning af registreringsafgift for leasing-biler	25	25	-
Målrettede budgetforbedringer, i alt	1.516	2.533	4.352

²⁵) "Genopretningsaftalen", s. 10.

Alt i alt må der siges at være tale om ekstremt kortsigtet politisk horisont i disse besparelser, idet de på længere sigt vil være stærkt skadelige for opfyldelsen af vigtige uddannelses – og forskningspolitiske mål.

2.3. Nedskæringerne for børnefamilierne.

Et andet nyt element i VKO's spareplan, der ligesom dagpengeindgrebet, skal erstatte fastfrysningen af taktreguleringen for overførselsindkomster, er loftet for børnefamilieydelsen på 30.000 kr årligt, som samlet skal bidrage med en besparelse på 1 mia. kr i 2013, jf. nedenstående tabel.

Tabel: Besparelser til erstatning af kommunal budgetnedskæring.²⁶

Mio. kr.	2011	2012	2013
Fastholdelse af udviklingsbistanden på 2010-niveauet	200	700	1.400
Loft over børnefamilieydelse på 30.000 kr.	350	650	1.000
Gebyrer på udlændingeområdet	82	82	82
Tolkebistand	-	15	15
Markedsrente ved indefrysning af ejendomsskatter	65	65	65
Ensretning af regler for tabt arbejdsfortjeneste	72	167	201
Tilskud til høreapparater	45	53	60
Nedlægelse af Det Kommunale Momsfond	236	56	56
Omprioritering af partsindsatsen på arbejdsmiljøområdet	50	50	50
Harmonisering af vilkår for optjening og genoptjening af dagpengeretten ¹⁾	-	35	75
Perioden for beregning af dagpenge (13 til 52 uger)	-	10	20
Beskæftigelseskravet for ret til sygedagpenge (13 til 26 uger)	-	35	70
Harmonisering af regler om sygedagpenge på sønehelligdage	-	65	215
Afskaffelse af feriedagpenge til dimittender	25	75	100
Feriedagpenge ved voksen- og efteruddannelse	-	5	8
Det statslige tilskud til frivillig indbetaling af ATP-bidrag for modtagere af efterløn og fleksydelse	-	90	90
Ændret revalideringsydelse for personer under 30 år	23	46	70
I alt	1.148	2.199	3.577

Dette vil primært ramme familier med flere end to børn og på trods af, at det også vil berøre mange ”etnisk indfødte” danske familier er det tydeligt at se Dansk Folkepartis hensigts om at ramme de

²⁶) Jf. ”Genopretningsaftalen”, s. 7.

børnerige indvandrerfamilier. I alt vil omkring 125.000 familier blive omfattet. Men hvor 4 ud af 10 indvandrerfamilier med ikke vestlige baggrund har 3 eller flere børn gælder det kun for under 20 pct. af familier med dansk oprindelse.²⁷

Uanset etnisk målretning er der tale om et reaktionært forslag, som kun vil kunne bidrage til, at der bliver født færre børn i Danmark til opsupplering af det ellers dalende befolkningstal. Og forslaget vender decideret den tunge ende nedad, da det netop rammer familier med flere børn og dermed øget behov for økonomisk støtte.

Selvom tanken herom heller ikke er sympatisk ville en indtægtsregulering af børnefamilieydelsen idet mindste have været mindre asocial.

2.4. Skatteforhøjelser.

Endelig skal det nævnes, at "Genopretningsaftalen" forhøjer skatterne med i alt 10 mia. kr, jf. nedenstående tabel.

Tabel: Provenu af skatteforhøjelser samt dagpengereform.²⁸

Mia. kr.	2011	2012	2013
Samlet budgetforbedring	4,9	7,7	11,3
<i>Heraf:</i>			
- Suspension af § 20-regulering i 2011, 2012 og 2013	2,2	4,2	6,6
- Udskydelse af aftalt forhøjelse af topskattegrænse i 2011 i tre år	1,7	1,7	1,7
- Afkortning af dagpengeperioden fra 4 til 2 år	0,0	0,3	1,5
- Loft over fradrag for faulige kontingenter og arbejds giverbidrag	1,0	1,5	1,5

Der er dog sørget for, at almindelige danske indkomstmodtagere kommer til at betale langt størstedelen heraf.

Det gælder det største element heri, som handler om, at de næste to år bliver beløbsgrænserne for skatter ikke reguleret som normalt. Det medfører en forøgelse af skatteprovenuet med 6,6 mia. kr.

Provenuet herfra kommer for langt hovedpartens vedkommende fra, at personfradraget samt beskæftigelsesfradrag holdes fast i kr. og øre og derfor begge reelt sænkes. Hvilket især ramme de lavere indkomster.

²⁷) Jf. Brix, Knud og Charlotte Beder: Beskåret børnecheck. Jyllandsposten. 26. maj 2010.

²⁸) Genopretningsaftalen, s. 13.

Og den tunge ende nedad gælder også loftet over fradraget for faglige kontingenter på 3.000 kr.

En progressiv fordelingsvirkning har derimod udskydelsen af lempelserne i 2011 i topskatten, hvis ikrafttræden nu udskydes i yderligere et år og hermed i alt 3 år.

Udskydelsen af topskattelempelserne er dog en meget ”symbolsk plaster på såret”. Og de har da også noget der kan mildne ventetiden. VKO s skattereform har allerede i 2010 nedsat marginals-katten for topskatteydere med 7½ procent samt gennemført skattereformen store forhøjelse af topskattegrænsen med 40.000 kr. Tilbage var kun nogle mindre yderligere forhøjelser at topskattegrænsen i 2011.

Så topskatteyderne har allerede scoret kassen.

Med en hovedvægt på øget beskatning for almindelige lønmodtagere og navnlig for de lavere indkomster vender denne del af spareplanen dermed samlet den tunge ende nedad som også de andre elementer: Dagpengeindgrebet, uddannelsesbesparelserne og loftet over børnefamilieydelseerne.

3. NULVÆKST FOR OFFENTLIGE DRIFTSUDGIFTER OG STRAMNING AF KOMMUNESTYRINGEN.

Som tidligere anført er den del af regeringens genopretningsplan, som omhandlede direkte nedskæringer på 4 mia. kr i kommunernes budgetter i forhold til 2010 – niveau, i den endelige ”Genopretningsaftale” trukket ud og erstattet med loftet over børnefamilieydelsen, fastfrysning af nominelt beløb for udviklingsbistand samt diverse andre besparelser.

Derimod er den del af kommunale besparelser fra regeringens ”Genopretningsplan” fastholdt i ”Genopretningsaftalen”, som går ud på, at der skal indføres nulvækst fra 2011 til 2013 for offentlige driftsudgifter til service. Dvs. at disse kun reguleres med løn og prisstigninger, mens al realvækst aflyses. Samlet indebærer det en besparelse på 13,4 mia. kr. mens de øvrige foran nævnte besparelser (dagpengeindgreb, uddannelsesbesparelser mm.), loft over børnefamilieydelse mm samt skatteforhøjelser) i alt bidrager med de resterende 10,5 mia. kr, som samlet skal opfylde det angiveligt forventede EU krav om besparelser på i alt 24 mia. kr fra 2011 til 2013.

I det følgende vil vi kort resumere konsekvenserne heraf for offentlige driftsudgifter og offentlig beskæftigelse, for velfærden samt for kommunerne. I forbindelse med hermed vil sluttelig behandle aftalens stramning af den såkaldte statslige ”aftalestyring” af kommunerne.

3.1. Nulvækst indebærer store besparelse på offentlige driftsudgifter

Regeringen har i forbindelse med ”Genopretningspakken” hævdet, at nulvækst ikke var ”rigtige” besparelser, idet det jo kun handlede om, at man aflyste en forventet realvækst, men ikke nedskar i forhold til nuværende budgetter, som oven i købet vil blive pris - og lønregulereret.

Men nulvækst er fuldt ud besparelser trods pris og lønregulering af offentlige budgetter. For i de kommende år vil det netto være nødvendigt med en realvækst i det offentlige forbrug, hvis ikke servicen for den enkelte bruger slet og ret skal forringes.

Det skyldes først og fremmest, at der frem til 2015 godt nok bliver færre børn og unge, men det mere end opvejes af en langt større stigning i antallet af ældre på pension. Og denne nettoforøgelse i antallet af offentlige brugere kræver i sig selv en betydelig realvækst i det offentlige forbrug på mellem 0,9 og 1,2 pct. årligt i gennemsnit, hvis ikke antallet af offentligt ansatte pr bruger skal reduceres og dermed serviceniveauet. Hertil kommer, at der også på andre områder, fx det sociale område, erfaringsmæssigt er et løbende behov for tilførsel af øgede ressourcer på grund af øgede behov.

Kommunerne kan ikke bare ”aflyse udgiftsvæksten”, sådan som regeringen har fremstillet det. For udgiftsvæksten repræsenterer en tilgang af borgere med lovlige krav på velfærdsydelser. Når regeringen nedsætter realvæksten i offentligt forbrug til nul i forhold til, hvad der er nødvendigt for

at sikre uændret standard og uændret antal offentligt ansatte pr bruger, repræsenterer dette dermed i sig selv betydelige besparelser i serviceniveauet.

Den eneste måde dette kunne undgås er igennem omfattende effektiviseringer af den offentlige serviceproduktion, der primært varetages af kommunerne samt for sundhedsområdets vedkommende af amterne. VK – regeringen har fremlagt et ”effektiviseringskatalog” på 10 mia. kr. Næsten halvdelen heraf består imidlertid af ”gamle travere” med besparelser på indkøb, energi, sygefravær og administration, hvor de lavthængende frugter for længst er høstet. Og den resterende besparelser gennem ”benchmarking” handler i virkeligheden om serviceforringelser.²⁹

Nulvækst betyder således regulære besparelser. Tilmed underdriver regeringen omfanget af disse besparelser som følge af nulvæksten. I konvergensprogrammet opgør regeringen nemlig sparekravet som følge af selve nulvæksten i forhold til det planlagte dvs. i forhold til den afsatte ramme i 2015 – planen, som for 2011 til 2013 udgør 0,9 pct. årlig realvækst i offentligt forbrug.

Men - som også gjort opmærksom på af Nationalbanken - har den faktiske årlige realvækst i det offentlige forbrug siden 2002 været 1,6 – 1,7 pct.. Og dette udgiftspres vil som ovenfor nævnt fortsætte fremover pga. flere ældre og stigende behov.

Når regeringen i Konvergensprogrammet har opgjort sparekravet for offentligt forbrug til 13,5 mia. kr. til 2013, repræsenterer det hermed et absolut minimum. I forhold til det faktiske udgiftsbehov hidtil og fremover vil besparelserne på offentligt forbrug i realiteten vil løbe op i over 20 mia. kr. frem til 2013 – altså betydeligt mere end regeringen har fremlagt.

3.2. Nulvækstens konsekvenser for offentlig beskæftigelse.

Regeringen har endvidere hævdet, at offentlig beskæftigelse trods genopretningspakkens nulvækst kan forblive den samme, fordi budgetterne for offentligt forbrug bliver pris og lønreguleret og det således kun er ”realvæksten” i offentligt forbrug, som regeringen vil aflyse. Men samtidig forudsætter regeringen ganske afgørende, at hele besparelsen, der skal udmøntes til flere brugere og øgede behov, tages på offentligt vare - og tjenestekøb dvs. at den går uden om lønningerne³⁰.

For så vidt som dette blev tilfældet, betyder det imidlertid ikke, at forringelserne ikke medfører nogen beskæftigelsesforringelse, men kun at beskæftigelsesforringelsen flyttes over til den private sektor, som jo leverer ingredienserne til det offentlige vare og tjenesteforbrug. Alene nulvæksten for offentligt forbrug ville medføre et tab på omkring 15.000 arbejdspladser i den private sektor og

---

²⁹) For en mere grundig udredning heraf, se Lund, Henrik Herløv: Ingen mirakelkure kan erstatte regeringens nulvækstbesparelser.
www. Henrikherloevlund.dk/Artikler/Mirakelkure.doc

³⁰) Jf. Madsen, Martin: VK ´s spareplan koster 30.000 jobs...

de øvrige komponenter i regeringens genopretningspakke (fastfrysning af satsregulering og progressionsgrænser samt udskydelse af offentlige investeringer).³¹

Men at besparelserne på offentligt forbrug generelt helt skulle kunne ledes uden om løn er helt urealistisk. Langt størstedelen af de offentlige udgifter består af løn, mens udgiften til vare og tjenestekøb udgør under en tredjedel. Offentligt ansatte ville løbe tør for ”arbejdsmidler”, hvis der alene skulle skæres her. Og tilmed indgår udgifterne i forbindelse med udlicitering af opgaveløsning til private i denne post, hvor regeringen jo ikke vil reducere, men øge disse udgifter.

Forudsættes det mere realistisk, at en forholdsmæssig del af besparelsen på offentligt forbrug fordeles på løn, svarer det til en samlet offentlig lønbesparelse til 2013 på 9 mia.

Forudsættes igen, at en forholdsmæssig del af den i Konvergensprogrammet varslede besparelse i offentligt forbrug fordeles på løn, svarer det til en samlet offentlig lønbesparelse til 2013 på 9 mia. kr. i forhold til det planlagte udgiftsforløb, hvilket igen svarer til omkring 18.000 stillinger. Men i forhold til faktisk udgiftsvækst/-udgiftspres. vil den samlede offentlige besparelse løbe op i 13,5 mia. kr. over de 3 år, svarende til op mod 27.000 stillinger.

Tabel: Årlig gennemsnitlig effekt på samlet offentlig beskæftigelse 2011 til 2013 af nulvækst³².

	Reduktion
1. Offentlig beskæftigelse som helhed i forhold til planlagt vækst	6.000
2. Yderligere reduktion i offentlig beskæftigelse ift hidtidig faktisk mervækst	3.000

Hertil kommer, hvis der sker fyringer i forbindelse med nulvæksten eller regeringens omprioriteringsplan. Hvis det offentlige bliver nødt til at fyre, vil det i hvert tilfælde koste det offentlige dagpengeudgifter og mistede skatteindtægter.

Det kan på ingen måde udelukkes, at personalebesparelser som følge af nulvæksten kan risikere at medføre fyringer. Disse besparelser kan nemlig enten gennemføres ved standarden pr bruger nedsættes navnlig indenfor ældrerelateret service. Så oprettes der ikke stillinger til flere brugere. Eller besparelserne kan gennemføres på andre velfærdsområder for at skaffe flere ressourcer til navnlig de flere ældre brugere. I det sidste tilfælde nedlægges stillinger regulært – formentlig

³¹) Jf. oven anført værk, s 2.

³²) Kilde: Egen beregning på basis af Danmarks Statistik samt Madsen, Martin: Kommunal nulvækst i to år vil koste 10.000 job. AE, 29/1 2010.

indenfor daginstitutioner og skole. Men pædagoger og lærere kan jo ikke bare flyttes over i ældrepleje.

Hermed vil kravene til den endelige bruttobesparelse eller bruttobudgetforbedring frem til 2015 stige for at kompensere for øgede dagpengeudgifter og tabte skatteindtægter.

Alene nulvæksten indebærer altså betydelige offentlige personalebesparelser, hvilket betyder færre offentligt ansatte pr bruger og dermed forringet service og velfærd og tilmed i betydeligt omfang.

Hertil kommer så de besparelser og personalereduktioner, som regeringens omprioriteringsplan ganske givet vil medføre oveni effekten af nulvæksten, men som blot ikke er kommet for dagens lys endnu.

3.3. Konsekvenserne for velfærden.

Statsministeren har også hævdet, at velfærden ikke ville blive forringet gennem besparelserne. Man kunne jo bare effektivisere.

Det siger sig selv, at med så store besparelser målt i beløb og i personale bliver der en ganske betragtelig reduktion i antallet af offentlige ansatte pr bruger. Genopretningsaftalen vil altså medføre en kraftig forringelse i serviceniveau og standard pr bruger.

Dette er netop definitionen på velfærdsforringelse.

Men kan kommunerne ikke bare effektivisere sig ud af besparelserne. Det hævder regeringen med et "Effektiviseringskatalog" på 10.5 mia. kr. Kataloget peger på følgende sparemuligheder:

• Digitalisering af dokumenter:	op til 1,1 mia. kr.
• Koordinering af indkøb:	mindst 800 mio. kr.
• Nedbringelse af sygefravær:	400 mio. kr.
• Administrative effektiviseringer:	1,9 mia. kr.
• Samling af administrative opgaver:	Spar 300 mio. kr.
• Børnepasning:	2,3 mia. kr.
• Folkeskole:	1,3 mia. kr.
• Ældreområdet:	2,5 mia. kr.

Der er i høj grad tale om et opkog af regeringens tilsvarende effektiviseringsplan fra 2008³³ samt regeringen såkaldte afbureaukratiseringsplan fra 2009³⁴ og som efterfølgende har været indarbejdet i kommuneaftalerne for 2009 og 2010.

³³) Regeringen: Handlingsplan for at frigøre ressourcer til borgernær service. Juni 2008.

³⁴) Regeringen: Handlingsplan for at frigøre ressourcer til

Selvfølgelig kan der effektiviseres i kommunerne. Men der er ikke meget nyt i regeringens seneste effektiviseringskatalog og forslagene omhandler i vid udstrækning rationaliseringstiltag, som kommunerne længe har været i gang med, fx indkøbsaftaler, digitalisering og indførelse af IT – teknologi samt nedbringelse af sygefravær. Og ”de lavthængende frugter” er for længst er høstet, fx på det administrative område.

Yderligere effektiviseringsgevinster vil kræve et langt sejt træk og tilmed yderligere investeringer på fx energi og IT – området. Det forekommer derfor helt urealistisk, at man over en kort årrække skulle kunne trække adskillige milliarder yderligere hjem i besparelser herigennem.

Og hvad angår de godt 6 mia. kr., som regeringen mener kommunerne kan spare på børnepasning, folkeskole og ældrepleje gennem benchmarking dvs. ved at lære af de ”mest effektive” og ”billigste” kommuner, så har disse kommuner ofte lavere udgifter i kraft af borgere med ”nemmere” behov og/eller i kraft af lav service. Skal kommuner med større arbejdsløshed og/eller flere sociale problemer og/eller flere indvandrere tilpasse sig sådanne ”minimumstandarder”, handler det derfor reelt ikke om effektivisering, men om serviceforringelser i milliardklassen³⁵.

3.4. Konsekvenserne for kommunerne.

Mere end 2/3 af det offentlige forbrug til serviceydelser afholdes i kommuner og regioner, der således bliver hovedmål for besparelserne her.

Antages kommunerne at skulle stå for kommuners og regioners forholdsmæssige del af det besparelsen på det offentlige forbrug, indebærer alene nulvæksten her, at man årligt på drift og serviceudgifterne minimum vil opleve en ”mindrevækst” på 3 mia. kr. målt i forhold til den i 2015 planen planlagte vækst. Men igen er den reelle vækst og udgiftspres større. Skal man i udover det planlagte også sørge for at bremse opdriften i udgifterne, der har indtil nu har været og som også fremover vil melde sig på grund af flere ældre og stigende behov, skal man her spare op mod 2 mia. kr. yderligere.

---

³⁵) For en uddybning heraf, se Lund, Henrik Herløv: Ingen mirakelkure kan erstatte regeringens nulvækstbesparelser.

Tabel: Besparelse i realvækst i kommuner og regioner 2011 til 2013 (mia. kr.)³⁶.

	2011	2012	2013
Kommunernes andel af besparelse ift. planlagt realvækst i offentligt forbrug	3	3	3
Kommunernes andel af yderligere besparelse ift. faktisk realvækst i offentligt forbrug	2	2	2

Kommuner og regioner forvalter op mod 2/3 af de samlede offentlige udgifter og beskæftiger dermed også en meget stor del af offentligt ansatte. Lægges til grund, at lønudgifterne også i kommunerne udgør omkring 2/3 af det samlede forbrug til serviceydelser, svarer alene nulvæksten til minimum at der årligt spares 4.000 stillinger alene i forhold til planlagt vækst, men op mod 6.500 stillinger årligt i forhold til hidtil faktisk vækst.

Her gælder imidlertid, at det ikke kan udelukkes, at nulvæksten i nogle sektorer (folkeskole og ældrepleje) ligefrem vil medføre fyringer. Hvis det sker, skal den samlede stillingsreduktion øges, hvis den samlede nettobesparelser skal opnås, fordi det offentlige hermed på føres udgifter til dagpenge samt tab af skatteindtægter.

Tabel: Årlig gennemsnitlig effekt på samlet kommunal beskæftigelse 2011 til 2013 af nulvækst³⁷.

	Reduktion
Reduktion i kommunalt personaleforbrug i forhold til planlagt vækst	4.000
Yderligere reduktion i kommunalt personaleforbrug i forhold til faktisk vækst	2.500

Hertil kommer, hvis kommunerne bliver nødt til at fyre i den forbindelse, vil det i hvert tilfælde koste det offentlige dagpengeudgifter og mistede skatteindtægter. Antages at 50 pct. fyres, kan det

³⁶) Kilde: Lund Henrik Herløv – Regeringens konvergensprogram.

www.henrikherloevlund.dk/artikler/Konvergensprogram.doc

³⁷) Kilde: Egen beregning på basis af Danmarks Statistik samt Madsen, Martin: Kommunal nulvækst i to år vil koste 10.000 job. AE, 29/1 2010.

derfor – for at opnå samme nettobesparelse – stiger omfanget af nødvendige stillingsnedlæggelser for at opnå samme nettobesparelse.

Også de samlede personalebesparelser som følge af både nulvækst og omprioriteringsplan er således betydeligt større end det af VK hævdede omfang.

3.5. Stramning af den statslige ”aftalestyring” af kommunerne.

Ikke underligt har finansministeren med altid beredvillig støtte fra Dansk Folkeparti derfor fundet anledning til endnu en gang at stramme den statslige styring af kommunernes økonomi.

Med støtte fra Dansk Folkeparti gennemførte regeringen med finanslovsaftalen i 2008 en stramning, således at enkelte kommuner kunne gøres individuelt ansvarlige, hvis de samlet overskred de af regeringen i de årlige økonomi”aftaler” fastlagte udgifts – og skatterammer.

I denne forbindelse indførtes en række sanktioner, fx en skattesanktion, hvorefter den ”skyldige” kommune i en for kommunerne samlet overskridelse af skatterammen ville få modregnet i bloktilskuddet, mens resten af merindtægten ville blive modregnet i alle kommuners bloktilskud, jf. nedenstående tabel:

Tabel: Skattesanktion ved kommunal overskridelse af skatteramme, jf. finanslovaftalen 2008³⁸.

	Individuel modregning i bloktilskud (pct. af merindtægt)	Kollektiv modregning i bloktilskud (pct. af merindtægt)
Første år	75	25
Andet år	50	50
Tredje år	0	100

Denne ”skattesanktion” skærpes nu således, at modregningsperioden forlænges fra 3 til 4 år og den individuelle modregning forhøjes fra 0 til 50 pct. i tredje år og 25 pct. i fjerde år. Den ”skyldige” kommune rammes altså endnu hårdere end før, jf. nedenstående tabel.

³⁸) Jf. Finanslovsaftale 2008.

Tabel: Ny skattesanktion ved kommunal overskridelse af skatteramme, jf. ”Genopretningaftalen” 2010³⁹.

	Individuel modregning i bloktilskud (pct. af merindtægt)	Kollektiv modregning i bloktilskud (pct. af merindtægt)
Første år	75	25
Andet år	50	50
Tredje år	50	50
Fjerde år	25	75

Men også tilfælde af overskridelser på udgiftssiden strammes de økonomiske sanktioner overfor kommunerne. Her indførtes ved finanslovsaftalen i 2008 et såkaldt betinget bloktilskud på 1 mia. kr dvs. at udbetalingen 1 mia. kr. af bloktilskuddet eller godt 10 mio. kr. pr kommune i gennemsnit blev gjort afhængig af, at kommunerne overholdt de af regeringen i de årlige økonomiaftaler fastlagte udgiftsrammer.

Dette strammes nu til 3 mia. kr. i alt eller godt 30 mio. kr, således at hvis kommunerne samlet overskrider rammerne, kan dette betingede bloktilskud trækkes tilbage i op til denne 3 mia. kr.'s grænse.

Hermed er kommunerne i endnu højere grad lagt i en økonomisk benlås og meningen med det kommunale selvstyre, nemlig at kommunerne selv har et økonomisk råderum til at fastsætte udgifter og skatter, i endnu højere grad end i 2008 indskrænkes.

³⁹) Jf. Genopretningsaftalen, s. 25,

4. GENOPRETNINGSAFTALENS KONSEKVENSER FOR VÆKST, BESKÆFTIGELSE OG OFFENTLIGE FINANSER.

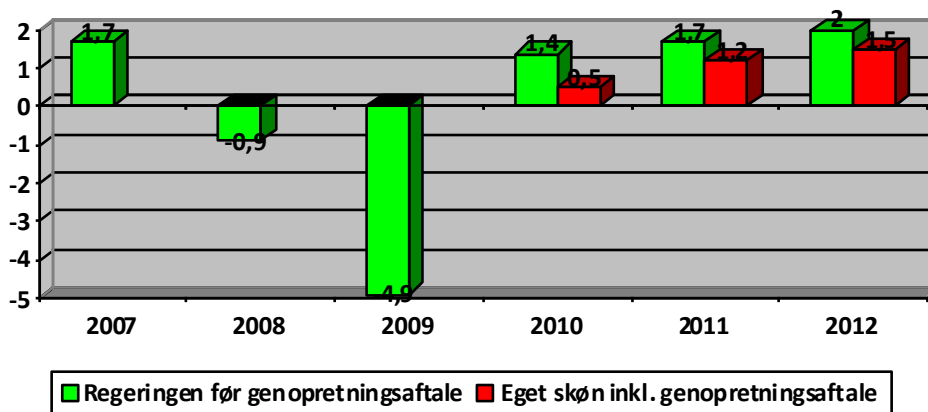
”Genopretningssaftalen” risikerer at hæmme den økonomiske vækst.

VK skriver som tidligere anført i ”Genopretningssaftalen”, at krisen er ved at være ovre: ”Der er klare tegn på, at dansk økonomi er kommet fri af den nedgang, som fulgte i kølvandet på finanskrisen.”⁴⁰

Det er rigtigt, at vi de seneste måneder har set en opbremsning i faldet i den registrerede ledighed og en bedring i økonomiske indikatorer. Men de vigtigste eksport markeder for dansk erhvervsliv ligger i det øvrige EU og her vil gældskrisen i Sydeuropa ramme hårdt. For med de finanspolitiske stramminger i EU vil medføre lavere vækst. Også dansk økonomi vil blive ramt hårdt af strammingerne, som vil koste op til en halv procent af den økonomiske vækst her.⁴¹

Og oveni vil den danske regeringens egen ”Genopretningssaftale” koste i vækst i Danmark på grund af navnlig det lavere offentlige forbrug samt skatteforhøjelsernes reduktion i stigningstakten i det private forbrug. Samlet må vurderes, at strammingerne i den økonomiske politik i hele EU og de specifikke stramminger i Danmark vil koste mellem ½ tog 1 pct. af den økonomiske vækst årligt, jf. nedenstående figur⁴².

Figur: Realvækst i BNP i Danmark (pct.) 2007 til 2011⁴³.

⁴⁰) Jf. Genopretningssaftalen, s. 3.

⁴¹) Jf. Hansen, Signe og Lars Andersen: Finanspolitiske stramminger koster europæisk og dansk vækst i 2011. AE – rådet.

⁴²) Jf. Knudsen, Jacob Brejnbøl: Skatteforhøjelser og offentligt udgiftsvækst dæmper væksten. Jf. Niels Rønholt, økonom, Jyske Bank. Jyllandsposten 26. maj 2010.

⁴³) Kilde: Økonomisk redegørelse maj 2010 samt ”Lund, Henrik Herløv: Krisen, arbejdsløsheden og statsunderskuddet” (Vækstskøn for 2010 og 2011 er i forhold hertil dog opdateret)

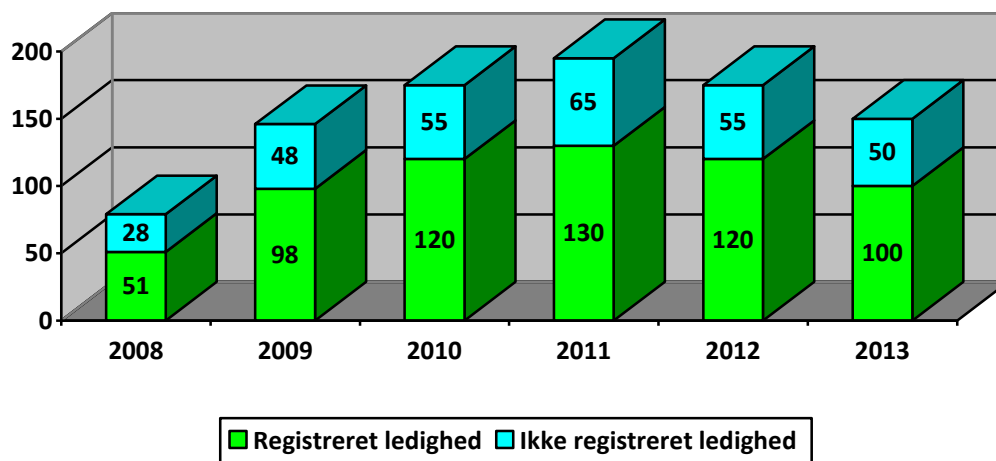
Og aftalen vil øge arbejdsløsheden.

Hermed vil også arbejdsløshedssituationen forværres.”

I sig selv må genopretningspakken gennem den lavere økonomiske vækst forventes at koste årligt mellem 20 og 30.000 arbejdspladser og dermed en tilsvarende øget arbejdsløshed,

Genopretningsaftalen” risikerer således på trods af regeringens massive udpumpning af skattelettelser i 2009 og 10 at genoprette arbejdsløshedsstigningen i 2011 og fastholde en vedvarende høj arbejdsløshed i perioden 2011 til 2013, jf. nedenstående figur.

Figur: Bruttoledighed ekskl. studerende i Danmark 2008 til 2013 (årgennemsnit)⁴⁴.

Øget ledighed vil koste på de offentlige finanser.

Dette vil naturligvis også som tidligere anført sætte en effektiv stopper for øget beskæftigelse som følge af dagpengereformen, hvorfor man formentlig 2013 og de nærmeste år kan kigge i vejviseren efter den angivne årlige besparelse på 1,5 mia. kr., som skulle fremkomme som følge af øget beskæftigelse.

Endvidere må de offentlige finanser alt andet lige også forventes at blive forværret som følge af øget arbejdsløshed på grund af ”Genopretningsaftalen”, formentlig i størrelsesordenen omkring 5 – 7 mia. kr.

⁴⁴) Kilde: Økonomisk Redegørelse samt egen vurdering i ”Lund, Henrik Herløv: Krisen, arbejdsløsheden og statsunderskuddet. www.henrikherloevlund.dk/artikler/Krisepolitik (skøn justeret siden da i henhold til økonomisk udvikling). Ekskl. studerende. Skønnet for ledighedsudviklingen er nedjusteret pr. maj 2010.

Samlet må "Genopretningsaftalen" i forhold til sit eget mål om en budgetforbedring 2011 til 2013 på 24 mia. kr. forventes at blive underskredet med omkring 6½ mia. kr. eller med godt en tredjedel.

AFSLUTNING: PERSPEKTIVER I ”GENOPRETNINGSAFTALEN”?

Er de borgerlige og arbejdsgiverne i færd med at opsige velfærdsstaten?

Der er som anført mange negative konsekvenser i ”Genopretningssaftalen”

- Forringelse af velfærden
- Øget ulighed
- Underminering af den danske arbejdsmarkedsmodel
- Yderligere forringelse af det kommunale demokrati

Man fristes derfor til at stille spørgsmålet, om de borgerlige med arbejdsgiverne bag er i gang med at opsige velfærdsstaten og på vej tilbage til klassesamfundet?

VK s tidligere projekt under Fogh for en nyliberalistisk drejning af den danske samfunds – og velfærdsmodel er tydeligvis trådt ind i en ny fase. I Foghs periode var der tale om en gradvis og tilsløret nyliberal reformering af velfærdsstaten med fremadskridende privatisering samtidig med at velfærden gennem skattestoppet langsomt men sikkert fik undergravet det økonomiske grundlag⁴⁵.

Men VK var i denne periode omhyggelig med ikke direkte at fremstå med velfærdsnedskæringer, men så at sige at gennemføre dette bag om ryggen gennem at omfordele væksten til fordel for privatforbrug og privat sektor gennem konstant skattestop og tilbagevendende skattelettelser. Den såkaldte kontraktpolitik.

Med med krisen og det dramatiske vækstfald i 2009 er grundlaget for dette maskerede anslag mod velfærdsstaten forsvundet. Nu er der ikke mere økonomisk mulighed for både at gennemføre det nyliberale velfærds – og samfundsprojekt og samtidig fastholde blot et uændret niveau i den offentligt leverede velfærd. Nu kræver skattelettelserne i 2009 deres pris i form af direkte og omfattende velfærdsforringelser.

En mere rendyrket borgerlig politik.

VK fremstår altså efter krisen og med Lars Løkke Rasmussen og Lene Espersen i spidsen med en klarere og mere åbent borgerlig klassepolitik, der gennem skærpelse af uligheden, tilbagerulningen af velfærden og den offentlige sektor og yderligere turbo på privatisering peger frem mod genindførelse af et mere rendyrket klassesamfund. Og det er allerede annonceret, at dette til efteråret vil blive fulgt op af de i nyliberale kredse længe krævede ”struktur – og

---

⁴⁵) Jf. Lund, Henrik Herløv: Mod det todelte samfund. Nyt fra Samfundsvidenskaberne. Okt. 2009.

arbejdsmarkedsreformer”, hvor bl.a. førtidspension, fleksjob og formentlig også dagpenge vil komme i spil til nyliberale reformer. Hermed er vi næsten fremme ved efterlønsordningen.

Hermed har regeringen bragt sig i bedre overensstemmelse med de i de senere årtier toneangivende nyliberale kredse i de borgerlige partier, blandt borgerlige økonomer og i arbejdsgiverorganisationerne, der længere har krævet et åbent opgør med velfærdsstaten.

Afvikling af velfærdsstaten på dagsordenen?

Det er ikke mindst er fra arbejdsgiverorganisationer at denne mere hårde nyliberalisme udspringer og hvorfra den har været fremført konsekvent og vedvarende igennem mere end et årti fx via dagbladet Børsen og gennem erhvervslivets finansiering af den nyliberale, højreorienterede tænketank CEPOS. Arbejdsgiverne – og dermed de borgerlige partier – synes i færd med at opgive den velfærdsstat, der i anden halvdel af forrige århundrede blev indgået et kompromis med arbejderbevægelsen om.

Arbejderbevægelsen gav på sin side efter anden verdenskrig afkald på mere vidtrækkende samfundsreformer og forandringer, men opnåede fra borgerligt og arbejdsgiverhold til gengæld en vidtgående indrømmelse om sociale reformer og høj velfærd indenfor den bestående samfundsformation. Velfærdsstaten var nok økonomisk betinget af nødvendigheden af statslige indgreb i økonomien for at overvinde krisetendenserne fra 30´erne, udtrykt i den keynesianske økonomiske teori. Men velfærdsstaten repræsenterede først og fremmest et klassekompromis mellem en stærk arbejderbevægelse og en svækket borgerlig og arbejdsgiverlejr.⁴⁶

I dag ser vi, hvorledes arbejdsgiverne og de borgerlige med baggrund i krisen og i forlængelse af de seneste årtiers nyliberale offensiv mod velfærdsstaten og arbejderbevægelsen synes i færd med at opgive dette klassekompromis, som ellers i anden halvdel af 1900 – tallet udgjorde det grundlæggende politiske rationale og paradigme. Velfærdsstatens afvikling synes nu sat direkte på dagsordenen.

Er den danske storindustri ved at vokse ud af Danmark?

Hvad er det, som har ændret de borgerliges og arbejdsgivernes indstilling? Udviklingen i Danmark er ikke enkeltstående, men del af en mere omfattende international nyliberal og borgerlig offensiv mod arbejderbevægelse og velfærdsstaten.⁴⁷ Men også specifikke danske forhold gør sig formentlig gældende, herunder ikke mindst en stærkt stigende internationalisering af de toneangivende store danske virksomheder.

---

⁴⁶) Jf. Wahl, Asbjørn: Velfærdsstatens verst – og fald?

⁴⁷) Jf. Lund, Henrik Herløv: New Public Management – rehabilitering af markedet.
www.henrikherloevlund.dk/Artikler/NPMBog.pdf

I 60'erne og 70'erne var dansk erhvervslivs produktion endnu langt overvejende rettet mod Velfærdsstaten med dens høje skatter læssede nok på erhvervslivet omkostninger, men sikrede samtidig en høj efterspørgsel og afsætning på det danske hjemmemarked, samtidig med at den offentlige sektor forsynede de mange fortrins mindre virksomheder med en række forudsætninger for deres konkurrenceevne.

Men gennem stigende eksport, outsourcing af først afsætnings - og siden produktionsled og senest også gennem opkøb er de toneangivende danske koncerner i dag regulære multinationale virksomheder, for hvem afsætningen på de internationale markeder er afgørende. Samtidig er centraliseringen skredet fremad⁴⁸ og dermed selvberoenhed og mindre afhængighed af velfærdsstaten

Konsekvensen heraf er, at dansk storindustri er ved at vokse ud af Danmark og ud af den danske velfærdsstat. Arbejdsgiverne har mindre brug for velfærdsstaten, men oplever den mere og mere som en omkostning og belastning i forhold til den altafgørende internationale konkurrence på de globale markeder. Pilen peger mere og mere entydigt mod afviklingen af velfærdsstaten.

Tilbage til klassesamfundet og klassekampen?

Velfærdsstaten blev til som et kompromis mellem stridende klasser og interesser, men det var ikke mindst arbejderbevægelsens styrke og politiske kamp herfor som muliggjorde den. Overfor arbejdsgivernes og de borgerliges stigende opsigelse af velfærdsstaten kan kun en stærkere politisk kamp fra arbejderbevægelsen i sidste ende fastholde den.

---

⁴⁸) Jf: Lundkvist, Anders: Dansk Nyliberalisme.